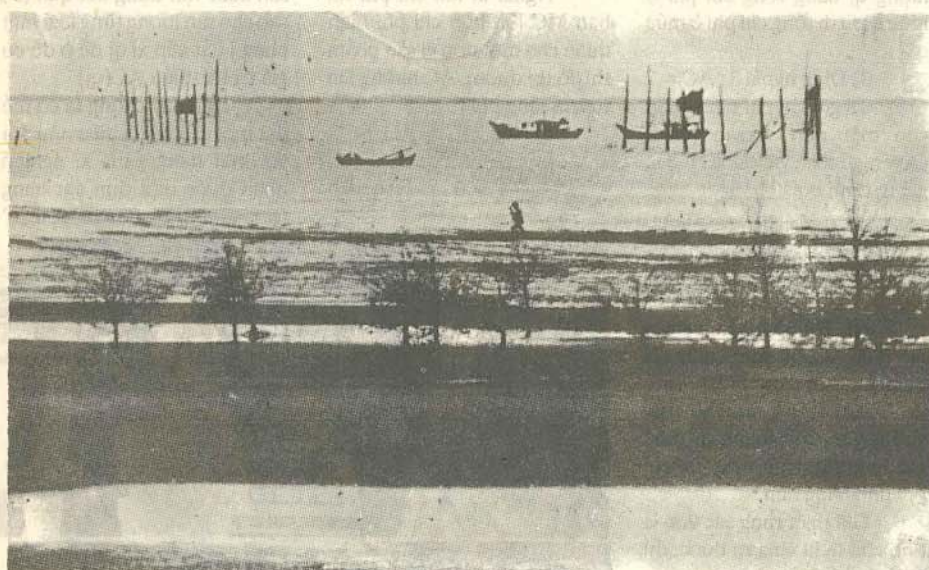

NHỮNG BIỆN PHÁP ĐỂ ĐẨY MẠNH LƯỢNG TÔM XUẤT KHẨU

LÊ TIẾN HÙNG

Mục tiêu của ngành thủy sản là 280-300 triệu USD xuất khẩu năm 1992 và khoảng 400 triệu USD năm 1993. Trong các dự đoán này của Bộ thủy sản thì con tôm được giao mũi nhọn tiến công đột phá: sản lượng tôm là 85.000 tấn, trong đó tôm nuôi 42.000 tấn, ứng với mật nước nuôi là 205.000 ha (diện tích nuôi trồng thủy sản là 530.000 Ha), và năng suất bình quân là 205 kg/ha/năm. Một câu hỏi nêu lên rất đáng suy tư là có thể nào tăng gấp đôi sản lượng tôm nuôi trong một hai năm, đạt mức xuất khẩu hải sản 500-600 triệu USD trong năm 1993, và muốn đạt kết quả trên thì phải áp dụng những biện pháp đồng bộ như thế nào?

Sau đây là những biện pháp khả thi để tăng nhanh gấp 3-4 lần sản lượng tôm nuôi trong thời gian 2 năm.

1. Tăng nhanh diện tích trồng lúa, kết hợp với việc nuôi tôm càng xanh và cá mè Vinh

Năm 1987, các kỹ sư của Công ty hải sản tỉnh Đồng Tháp có giới thiệu với chúng tôi một mẫu nuôi tôm + cá mè Vinh + trồng lúa nước. Theo mẫu này, ruộng lúa được đắp bờ cao, trong ruộng có mương

sâu khoảng 1 m cho tôm cá trú nắng. Ruộng được thả tôm càng xanh và cá mè Vinh; trước khi thả, diệt cá dữ bằng dây thuốc cá. Mỗi vụ cá kéo dài 140-130 ngày, và cho năng suất 300 kg tôm cá. Năng suất này có khả năng tăng thêm nếu cho tôm cá ăn hằng ngày, mỗi ngày 2 lần với bánh đầu, lúa ngâm cho mọc mầm, v.v. Các ruộng lúa được nuôi thêm tôm cá có năng suất cao hơn các ruộng lúa đối chứng, do việc cá

tôm biển rất nhanh thức ăn thành nguồn phân hữu cơ cho lúa. Mặt khác, báo Saigon GP ngày 11.3.92 cho biết cá mè Vinh diệt rầy nâu rất hiệu quả, qua việc bơm nước vào ruộng, làm cho nước ngập ruộng lúa một thời gian, cá mè Vinh sẽ diệt hết rầy nâu. Những rầy có cánh sẽ diệt bằng bẫy đèn, rầy sa xuống mặt nước làm thức ăn bổ dưỡng cho tôm cá.

Tại Trung Quốc, Indonesia, việc nuôi cá mè, trắm,

rô phi v.v... kết hợp với việc trồng lúa nước có truyền thống từ lâu đời, năng suất là 100 kg cá/vụ tới 200kg. Các đồng lúa có nuôi cá sạch cỏ hơn, sâu bệnh hơn và có năng suất cao hơn các đồng lúa không nuôi cá. Tuy nhiên việc sử dụng thuốc sâu đã đưa đến kết quả là tiêu diệt cả tôm cá lẫn cá còn trùng hữu ích, như ở nước ta con cá cuống rất quý giá hầu như không còn trên ruộng lúa. Cá loại còn trùng như bọ rùa nhện nước (góp phần tiêu diệt đặc lực rầy nâu) không còn, tại điều kiện cho rầy nâu phát sinh thành dịch lớn. Do đó ngày nay các nhà khoa học hướng về việc phòng ngừa tổng hợp sâu bệnh thuốc sâu chỉ dùng trong trường hợp bất đắc dĩ, với các loại thuốc thích hợp và an toàn. Rầy nâu được kiểm soát chỉ yếu bằng biện pháp sinh học thả vịt con vào ruộng, nuôi cá mè Vinh, tôm, trên ruộng, kết hợp với việc cho tôm cá ăn để vượt năng suất 200 kg/vụ.

Ruộng lúa ngập nước hoặc ruộng nước nổi, thì Đồng bằng sông Cửu Long có hàng triệu ha. Trong khi lúa chỉ lần được 2 vụ thì tôm có thể làm được ba vụ/năm - hoặc 2 vụ nếu không trồng lúa trong mùa nắng. Nếu chỉ sử dụng 500.000 ha tôm lúa kết hợp 2 vụ - có thể ăn thêm để đạt năng suất trên 200 kg tôm cá, trong đó tôm 1/4, cũng đạt 50.000 tấn tôm nuôi.

2. Tăng nhanh việc thực hiện thâm canh các ruộng tôm đã có sẵn

Có mấy trường hợp như sau:

- Nuôi tôm quảng canh (không diệt cá dữ, không cho ăn, không duy trì được mực nước thường xuyên trên 8 tấc trên ruộng, không thay nước thường...) chỉ đạt kết quả thấp 100-200kg/ha.

- Nuôi tôm bán thâm canh (dùng giống tốt cỡ P 45 thả mật độ 4-6 con/m², diệt cá dữ trước khi thả, có cho ăn ngày 2 lần với thức ăn tự chế - lúa mọc mầm, ruốc cá, cá tạp, bã đậu v.v... duy trì được thường xuyên mực nước trên 8 tấc trên ruộng, có thay nước hàng ngày nhờ dùng lực thủy triều kết hợp với máy bơm, thời vụ 120-130 ngày...) đạt được 800-1100 kg/ha vụ và lợi nhuận vài triệu tới trên chục triệu đồng/ha/vụ.

Nuôi tôm thâm canh theo công ty Vatech với các kỹ thuật như thức ăn tổng hợp và tăng trưởng Premix, phun khí vào nước v.v... để đạt năng suất trên 2000 kg/vụ, kết quả lỗ hiệu triệu đồng, vì lý do quá tốn kém.

Từ đó rút kết luận: thâm canh và quảng canh đều không đạt hiệu quả kinh tế, trái lại bán thâm canh, với những kỹ thuật không tốn kém lắm (như thức ăn tự chế, cố gắng duy trì mực nước thường xuyên sâu trên 8 mét, thay nước thường...) cũng đạt được hiệu quả kinh tế cao. Hải Lan đã thành công, từ 0.000 tấn tôm năm 1978 qua năm 1979 tăng lên 300.000 tấn nhờ chuyển độ 30% diện tích nuôi tôm của họ từ quảng canh sang bán thâm canh.

3. Tăng nhanh diện tích nuôi tôm và artemia, bằng cách dùng máy bơm nước lên ruộng tại các tỉnh duyên hải miền Nam và miền Trung. Ở nhiều nơi, nông dân đã sử dụng máy bơm để bơm nước lên ruộng. Trường Đại học Bách khoa đã thực hiện những xe gió bơm nước lên ruộng, đây là phương pháp sử dụng năng lượng của gió rất có hiệu quả, vì trở ngại chính trong việc sử dụng năng lượng của gió là năng lực này phân bố không đều trong thời gian. Trường hợp dùng để bơm nước lên ruộng, trở ngại này không còn vì nước bơm không cần chảy liên tục lên ruộng. Tại Hà Lan việc sử dụng xe gió để bơm nước được dùng phổ biến và rất kinh tế. Nếu các cơ quan hữu trách cho đẩy mạnh việc làm các động cơ gió, kết hợp việc bơm nước lên ruộng với việc lập các ruộng tôm, ruộng artemia (chịu độ mặn từ 30 tới 60gr một lít, trong khi độ mặn với tôm sú là trên dưới 28 gr), ruộng muối, sẽ mở ra viễn ảnh hàng nghìn trăm ngàn ha ruộng cao ở duyên hải có thể biến thành các ruộng tôm, ruộng artemia và ruộng muối kết hợp.

4. Thâm canh các ruộng tôm, bằng cách lọc nước trên ruộng tôm cá. Theo tạp chí Nuôi Thủy sản, Nhật Bản đã dùng những lồng nuôi cá, diện tích 25-100 m², sâu 1,5m, cho cá ăn 4 lần 1 ngày, qua 5 tháng nuôi, đạt được năng suất 20-50kg/cá/m² lồng. Kết quả này, các bè cá tại An Giang và nhiều nơi khác ở Việt Nam cũng đạt được và vượt qua.

Một hệ thống thâm canh

khác, chưa được dùng phổ biến tại Việt Nam, là ở những nơi có nguồn nước ngọt (nước giếng bơm để tưới cây, hoặc các sông suối có lưu lượng nước tự chảy, các đường dẫn nước cho ruộng có nước tự chảy) được lắp lưới lại để nuôi tôm cá. Do nước tự chảy nên chất lượng của nước tốt và mật độ nuôi tôm cá có thể tăng thêm. Phương pháp này nếu sử dụng phổ biến tại VN sẽ góp phần tăng đáng kể lượng tôm cá.

Một hệ thống thâm canh mới nữa là dùng máy bơm bơm nước bẩn của các ao tôm cá chảy qua một màn lọc gồm cát, than, để loại các chất bẩn trong nước, trước khi cho nước đã lọc rơi trở lại ao tôm cá, như vậy vừa loại được chất bẩn vừa tăng độ oxy trong nước, lượng cá tôm có thể tăng lên gấp bội lần hơn trước, hàng trăm tới hàng ngàn tấn tôm cá/ha. Phương pháp này đòi hỏi tốn xăng dầu, nếu dùng xe gió có thể loại được trở ngại trên đây.

Với những khả năng cụ thể bán thâm canh (đạt năng suất 800-1000 kg/vụ và mỗi năm 3 vụ) và viễn ảnh như dùng ruộng lúa nổi, ruộng nuôi tôm cá lúa trù sâu bằng biện pháp sinh học, việc dùng xe gió đưa nước lên ruộng và lọc nước qua màn lọc cát than, năng suất các ruộng tôm cá có thể tăng gấp bội lần hơn trước. Sản lượng tôm xuất khẩu không lo thiếu khách hàng tiêu thụ và giá tôm từ 6 tới 12 USD/kg cao gấp bội lần giá thịt nạc đồng lạnh xuất khẩu chỉ trên dưới 2,5 USD/kg. Lợi nhuận cao trong ngành nuôi tôm sẽ kích thích nông dân cải thiện kỹ thuật nuôi trồng tôm và tạo động cơ tự tài trợ qua việc bỏ nhiều ngày công tác để đào muông, lên bờ trên đồng ruộng, hiện được coi như chi phí quan trọng nhất trong ngành nuôi tôm.

Tuy nhiên, muốn biến việc tăng nhanh sản lượng tôm nuôi xuất khẩu thành hiện thực, cần tiến hành một loạt biện pháp tổng hợp, gồm cả việc vận động và phổ biến kỹ thuật cho quần chúng (dưới hình thức truyền đơn bướm như tỉnh An Giang đã làm); giải quyết vấn đề thức ăn cho tôm và vốn để nuôi tôm. Chúng tôi sẽ có dịp trở lại vấn đề này trong những số báo tới.

LTH.

VOP NĂM CĂN

Đến Năm Căn (nay gọi là huyện Ngọc Hiển, tỉnh Minh Hải) sẽ là một thiếu sót nếu bạn chưa thưởng thức một món ăn đặc sản: VOP.

Vop ở Năm Căn nhiều vô số kể, có thể nói du khách ghé bất kỳ chỗ nào của huyện này cũng tìm ra được vop. Vop có cả trong bốn mùa, thường sống thành bầy. Họ nhà vop rất đông, ở đâu có cây đước, cây mắm là có chúng. Người đi rừng thường bắt gặp trong khoảng chu vi chỉ mười mét mà có đến vài ba trăm con nằm im thín thít dưới đám lá mục; nước ngập càng dễ phát hiện. Cứ thấy những tia nước đục màu sữa rất nhỏ dùn lên người ta biết ngay đó là lúc vop thở. Bạn chỉ cần thọc tay xuống nước, sẽ vớ ngay được một chú no tròn. Nếu bạn chịu khó bỏ một buổi để bắt, có thể được cả một xồng đầy ắp. Thường cứ khoảng tháng Chín, tháng Mười dân miệt trên rủ nhau từng đoàn xuống xuống Năm Căn bắt vop đem về Cà Mau, rồi từ Cà Mau, chở đi bán ở các nơi lân cận tận Thành phố.

Thịt vop để ăn, lại chế biến được thành nhiều món. Vop luộc dùng chín quá, vừa hé kê ra, chấm muối tiêu, ngọt thanh thảo đầu lúi. Vop nướng than được vừa giòn lại vừa thơm, nhai hoài không muốn nuốt. Vop chẻ sống tái chanh, thêm chút đậu phụng rang giã nhỏ thì còn gì thú vị vamat bằng! (mỗi con một cốc rượu "sín" lúc nào chẳng hay, dân nhậu mê món này quên chết!). Nhưng đó là kiểu ăn xối, muốn ăn lịch sự hơn có vop nhúng giấm sôi hay nhúng nước hầm kẹp với rau sống, ngon bá phát chưa nghe ai nói ăn vop bị phong hay thịt độc, cũng chẳng ai kiêng cử; từ dân ông, thanh niên, người già cho đến đàn bà, con nít... ai ai cũng đều thích. Vop còn là món ăn trong gia đình. Dân Bắc thích nấu canh vop với rau dlay, hoặc mỡ tỏi. Người miền Trung lại thích kho sền sệt, ăn giống như thịt trâu. Dân Nam bộ dùng vop để xào họ, xào giá, nấu dưa chua hoặc dồn khô qua.

NGUYỄN HẢI THẢO

PHÁT TRIỂN KINH TẾ 25